

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K
Félévre 4 .
Negyedévre 2 .
Egyes szám ára 16 fillér
Megjelenik minden szombaton.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Felelős szerkesztő:

Dr. LAUFER ÁRPÁD.

DÉVA ÉS VIDÉKE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség

Kossuth L.-utca 12., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Déva, Kossuth Lajos-u. 12., hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Társzerkesztő:

KARDOS ÁRPÁD.

A mi nemzeti jelességünk,

a magyar vendégszeretet, amely túlradó és túlhajtott, tehát semmiként sem illeszkedik a mai életviszonyok reálisabb kereteihez, nem válogatós sem az alkalmakban, sem a személyekben. Szeret sűrűn, erőteljesen s kifejezőn megnyilatkozni.

A vendégnek ebben a szeretetében — úgy gondoljuk — nem tisztára altruisztikus ösztönök vagy érzelmek az indító rugók, hanem igen sokszor önszeretéből fakadó motívumok is. Alapjában meleg vérű, vig természetű nép vagyunk s szívesen formáljuk át a körülményeket olyanokká, melyekben a vendéggel együtt magunk is jókora adagokat csapolhatunk le kedélyfölségünkből.

Hogy a hadifoglyainkkal szemben tanusított magatartás ezekből vagy más lélektani forrásokból táplálkozik-e, a megnyilatkozás formáinak közvetlen megfigyelése nélkül, nem állapíthatjuk meg. Különben is a kérdés lényegét ezuttal abban a külső tényben találjuk, hogy ez a magatartás igen sok helyen a vendégszeretet szokásos formáit öltötte magára, amit nemcsak helytelennek, hanem megrovásra is méltónak tartunk.

A hadifogoly ellenséges attribútumainak kényszerű hiányában, külső körülmények miatt megszünt reánk nézve veszélyes lenni. Föltétlenül tagja, lélekben, vérben, érzésben, gondolkodásban összenőtt része maradt azonban egy velünk gyilkos harcban álló, életünket akaró népnek, tehát mindenestre ellenségünk. Emberi mivoltánál s mert hatalmunkban van, tehát gyöngébb mint mi, kijár neki az ember-séges bánásmód, de semmi több. Vendéget látni benne, akit elhalmozunk a pajtáskodás, barátkozás külső jeleivel, a törtetés, hogy magunkhoz édesgessük, a becézgetés mind méltatlanságok, megféleldeztetések, vétkek a hőseinkkel szemben, a rokkantainkkal, hadiárváinkkal és özvegyeinkkel, a hősi halottainkkal szemben, kiknek szenvedéseiben vagy vérehullásában öldöklő nemzetével letagadhatatlan erkölcsi közössége van a hadifogolynak is.

Az ilyen hibák előfordulása a lelkek szerfölött könnyű fajsúlyára vall és ahol a lelkek nagy kérdéseken így surrannak át, igazán üdvös dolog a gondoskodás olyan eszközökről, melyeknek célja a felelőletes gondolkodás helyes korrektívumainak a megteremtése.

Ezért fogadjuk jóleső megnyugvással a belügyminiszternek körrendeletét, amely azonkívül, hogy korcsmában, pálinkamérésekben, kávéházakban s általában italmérő üzletekben megtiltja bárminő szesz ital kiszolgáltatását a hadifoglyoknak, megtiltja azt is, hogy a hadifoglyokat akár nyilvános helyen, akár magánháiban tartott multságokon, lakomákon vagy társas összejöveteleken vendégül lássák vagy őket bárhol megvendégeljék. Aki pedig szembehelyezkedik a rendelettel, annak szigorú büntetésben lesz része.

Amint sok máshelyen, minálunk is időszerű ez az okos intézkedés. Jövő hó elsejétől kezdve mezei munkára kiadott fogolycsoportok tömegesebben fogják helyenként megnépesíteni falvainkat. Kettőzött éberséggel kell tehát mindjárt kezdetben megakadályozni népünknek a barátkozás korcs és adott esetben szégyelni való megnyilvánulásainak szokássá erősödését. És különös fontosságot nyer ez a kérdés családkerelői vonatkozásban. Jól tudjuk, hogy a mi — sajnos — laza erkölcsi érzékű parasztasszonyainknál a házastársi hűség nem áll megdönthetetlen alapon. Fokozott kötelességünk tehát a bűnre csábító alkalmak megelőzésére törekedni s ezzel erősíteni a született gyöngeséget. Teljes joggal várhatják el derék katonáink, hogy míg ők a harctéren emberfölötti erőfeszítéssel védik a hazát, mi idehaza okosan, lélekkel és becsülettel örködjünk az ők kisebb hazájuknak erkölcsi értékeit és védjük meg családi fészük tisztaságát, nyugodalmát és békeességét.

A gyermekhalandóság!

Rettenetes szó ez és keserű önváddal kell hogy párosuljon. Gróf Zichy Aladár az indemnitási vita során tartott beszédében egyenesen megdöbbentő adatokat sorakoztatott föl a gyermekhalandóságról. Elmondotta, hogy 1915. május havában, természetesen a háború folytán, husz ezerrel kevesebb volt az élve születettek száma Magyarországon, mint az előző évben, a következő hónapokban pedig husz-huszonegyezerrel kisebb ez a szám, mint az előző esztendőben. Van azonban egy még szomorúbb jelenség: az ország csecsemőhalandósága évenként a 20% körül szokott járni, tehát rendes körülmények között is igen magas a többi európai államokhoz és különösen Norvégiához és Svédországhoz viszonyítva, ahol ezt az arányszámot 6—7%-ra sikerült leszállítani. Még rosszabbodott a szaporodási arányszám azáltal, hogy különösen a magyar vidékeken még nagyobb lett ez idő szerint a csecsemők halálózása, úgy hogy némely helyen — szinte hihetetlenül hangzik — nagyobb a halandóság, mint a születések száma. Így például a múlt év január havá-

ban még 52.022 születéssel szemben 19.528 volt a csecsemő-halottak száma, júliusban 30.948 születéssel szemben volt 12.379 halálózás, augusztusban 30.028 születéssel szemben 11.127, úgy, hogy a múlt év első nyolc hónapjában összesen 27%-ra rugott a csecsemők halandósága.

Zichy közelebbi adatokkal is szolgált, amelyek a tiszta magyar vidékeken még világosabban tüntetik fel a súlyos körülményeket. Elmondotta például, hogy Egerben a múlt év július és augusztus havában született 80 gyermek, meghalt 87 csecsemő. Gyöngyös-Soly moson 6 születéssel szemben 11 halt meg, Gyöngyös-Halászon 10 születéssel szemben meghalt 9, Törökszentmiklóson 120 születéssel szemben 92 halálózás volt, Jászládányban 30 születéssel szemben 36-an haltak meg.

Sötét kép ez és mélységes igazság csendül fel Prohászka Ottokár, a jeles főpap szavaiban, amikor azt mondja, hogy a magyar vérnek ezek a szétloccsanó hullámai, a nemzeti tűznek ezek a kiháló szikrái és hogy ezeket meg kell menteni. Prohászka szavaiban valóban profétai ihlet nyilatkozott meg, amikor egy erőteljes népmentési mozgalmat követelt a nemzettől, mondván: szeretné, ha a lelkek kitüzesednének, olvadnának, ellágyulnának, áttüzesednének és egy profétai ihlet szállná meg a lelkeket, hogy siessünk, hogy mentsünk, hogy a nemzetnek visszavarázsoljuk a nagy áldozatokat: szeretné, hogyha ebből a népmentésből a magyarság kultusza lenne.

A csecsemőhalandóság kuforrása szerintünk ott keresendő, hogy a nagyobb városok föl-szivják a közegészségügy tényezőinek aránytalanul túlnyomó részét. Gondoljunk csak arra, hogy hány meg hány ezer csecsemő születik szerte az ország falvaiban, főleg a kisebbekben, képzett baba beavatkozása és még mennyivel többen orvos közreműködése nélkül. Ez az igazi baj és ennek a következménye nyilatkozik meg a csecsemőhalandóság szomorú statisztikájában. Elsősorban tehát orvost kell adni a falunak. Ebben az irányban kell egy nagy-szabású közegészségügyi és szociálpolitikai akciót inaugurálni és ha ez elkövetkezik, akkor, hacsak lassu tempóban is, de kétségtelenül mindegyre fokozódó javulást várhatunk.

A közegészségügy terén nagy feladatok várnak reánk. Két nagy baj van itt. Az egyik, amire már utaltunk, hogy kevés az orvos a falun, a másik az, hogy kevés a kórház. 1900-ban összesen 5432 orvosunk volt, azóta a budapesti és kolozsvári egyetem körülbelül 2500 okleveles orvost adott az országnak, de ebből a szaporodásból a falu alig kapott valamit. Az orvosok mind a városokban telepednek le. Így van az, hogy a fővárosban egymagában több mint 1500 orvos van, (ez körülbelül 25%-a az ország egész orvosi létszámának) és a többi városokban az összes orvosok fele. A vármegyékben (tehát a falusi életben) azonban ezer lakosra 0.2 orvos jut. Ennek tulajdonítható, hogy az elhaltaknak átlag a fele részesül orvosi kezelésben. Az erdélyi részeken, ahol a legrosszabbul állunk e tekintetben, minden száz elhalt ember közül aránylag harmincketten részesültek orvosi kezelésben. Szolnok-Doboka-megyében minden száz hét éven alul elhalt gyerek közül csupán 9.8 gyermek kapott orvosi kezelést. Ilyen körülmények között nem csoda, hogy esztendőnkint majdnem félmillió ember hal meg az országban, köztük körülbelül 120 ezren fertőző betegségben (kb. 70 ezren tüdő-csemmő) és hogy közülük kb. 150 ezer a csecsemő. Száz halott közül az 1906—1910-es átlagban 46.9 volt a 7 éven aluli, 1913-ban 45. Száz halott közül egy éven aluli volt az 1906—1910-es átlagban 30, 1913-ban 29.8. Az egy

— **Katonák husvétii szabadsága.** A hadügyminisztérium sajtóosztálya közli, hogy amennyiben a szolgálat megengedi, a keresztény felekezetek hívei április 21-én, április 22-nek délutánján és április 23-án, az izraeliták április 18-án és 19-én szabadnapot kapnak. Ez a rendelkezés ki fog terjedni a hadifogoly táborokra és az e táborokon kívül dolgozóakra is.

— **A zárórak korlátozása.** Déva város rendőrkapitánya újból és nyomatékosan figyelmeztette a nyilvános helyek tulajdonosait, illetve bérlőit, hogy helyiségeiket éjjeli egy órakereslettel be kell zárniok és ezen időn túl zárt ajtók mögött, vagy szeparékban vendégeket kiszolgálni vagy megtérni nem szabad. Esetleges kabaré-, vagy egyéb előadások is oly időben fejezendők be, hogy a közönség a helyiséget még éjjeli egy óra előtt elhagyhassa. Az olyan kifogások, hogy a közönség lassan távozott vagy nem akart távozni, elfogadásra nem számíthatnak. Ezért jóval egy óra előtt figyelmeztessék a közönséget arra, hogy éjjeli egy órára a helyiséget okvetlen el kell hagynia, különben rendőri beavatkozásnak teszi ki magát.

— **Kérem a magyar társadalomhoz.** A budapesti kir. magyar tudomány-egyetem a harc-tereken hősi halált halt, ott szerzett betegségükben elhunyt, az eltűnt, hadifogságba jutott kiténtetésben részesült s általában a hadi szolgálatra bevonult fiainak emlékét évkönyveiben és más méltó módon megörökíteni kívánván, a magyar társadalom támogatáshoz fordul, hogy ez adatokat lehető pontosan összegyűjtse. Az Alma Mater nevében felkérem a hadbavonult budapesti egyetemi ifjak szülőit, testvéreit, rokonait, hozzátartozóit és jóbarátait, hogy az általános mozgósítás óta katonai szolgálatot teljesítő budapesti egyetemi hallgatók nevét a születési év, hely és az apa nevének, nemkülönben fakultásuknak megjelölésével, a csapat-tesztet, ahol szolgálatot teljesítettek: a katonai rangfokozatot, amelyet legutóbb elfoglaltak, az esetleges hősi halál helyét és idejét, a harctéren szerzett betegségben történt elhalálozás napját és helyét, a hadifogságba jutás, vagy eltűnés helyét és idejét és az általuk kiérdemelt kiténtetésre vonatkozó pontos és megbízható adatokat a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem rektori hivatalával közölni sziveskedjenek. Budapesten, 1916. február hó 25-én. Hazafias tisztelettel: *Beöthy Zsolt*, rektor.

— **Ujévi üdvözetek megváltásának nyugtázása.** Kaptuk a következő levelet: A t. Szerkesztőség az új évi üdvözet megváltások begyűlt eredményeként 128 korona 23 fillért volt szives hivatalunkhoz juttatni. Nagy örömmünkre szolgál, hogy a stereotip üdvözetek hadsegélyező célokra való megváltása mind általánosabb keretekben válik népszerűvé, s ezáltal nemcsak az emberbaráti érzésű adakozóknak nyilvánítom őszinte köszönetemet és hálás elismerésemet, hanem a t. Szerkesztőségnek is, aki a bunánus gondolatot nagy nyilvánosságával ismét felszínre hozni sziveskedett. Fogadja a t. Szerkesztőség őszinte tisztelettelm nyilvánítását. A Hadsegélyező Hivatal vezetője.

— **Kukorica kenyér Ausztriában.** Az alsó-ausztriai helytartóság március hó elsején rendeletet bocsátott ki, a mely szerint március hó 6-tól kezdődően az iparszerű kenyérgyártáshoz az eddig használt buza-, illetve rozsliszen vagy pedig ezek keverékéből előállított liszten kívül a felhasznált liszt összmennyiségének husz százalékát kitevő kukoricalisztet kell igénybe venni. A rendelet tehát nem intézkedik a kukoricaliszt keverése iránt, hanem csupán arról, hogy a kenyér előállításánál kell a százalékos arányban megállapított kukoricaliszmennyiséget felhasználni. Ez az intézkedés egyébiránt csak az iparszerűen előállított kenyérré vonatkozik és nem érinti a háztartásokban dagasztott és a pékműhelyekben kistűtött kenyeret.

— **A disznózsir, szalonna stb. legmagasabb ára.** A vármegye területén e hó 16-tól kezdve érvényes legmagasabb árak kilónként a következők: Olvasztott disznózsir 6-20 K., hárj és egyéb olvasztatlan zsir 5-60., friss szalonna 5-50 K., füstölt v. paprikás szalonna 5-80 K., friss sertéshus 3-60 K., füstölt hus: oldalas 3-90 K., karéj, lapocka 4-20 K., füstölt kolbász- és hurkafélék, szafaládé, virstli 4-80 K., véres, tüdős, májas 3-10 K., disznósajt 3-50 K., füstölt kolbász és hurkafélék 4 K., véres, tüdős, májas 2-90 K., disznósajt 3-20 K., zsigerek: máj és tüdő 1-30 K., vese, velő 1-60 K., kocsonyahus 2-40 K., tepertő 2-90 K.

— **Nyílt számadás és köszönetnyilvánítás.** A dévai áll. főreáliskola ifjusága által a Kárpátokban épülő Diákfalva javára március 4-én tartott hangverseny összes bevétele volt: 1331 K. 80 fill., kiadás: 560 K. 92 fill. tiszta jövedelem: 770 K. 88 fill. Ez alkalommal felülfizettek: Uránia r. t. 250 K., Mara László főispán 50 K., dr. Schulhoff Zsigmond, Seiger Gotlieb, a főreálisk. internátus vezetősége 20—20 K., Csonka Lajos, Gál Nándor, Gergely Samu, Kohn Lajos, dr. László László, Orbonás Gyula, Ujvári Jenő 10—10 K., dr. Horváth Kamilló, Göllner Károly 8—8 K., Bottyán József, dr. Glück Ede, dr. Gerey Gyula, Kedvessy Nándor, Mahler Ignác, Mihályi Elemér, Pais Elek, Schneider József 5—5 K., Hackmüller Oszkár, Holtzer Ferencz, Jónász László, Kenderessy Károlyné, Pallos Kálmán, Vály Ferencz 4—4 K., Szeles Henrik, R. kath. zárda 3—3 K., Hockl Mátyás, Holtzer Károly, Kardos Árpád, Zsédei és Tsa., Seiger Ernő, Szilágyi Imre 2—2 K., dr. Fehér Róbert 1 K. 50 fill. Jánosí Nina 1 K. Összesen: 530 K. 50 fill. E hangverseny alkalmával is megnyilatkozott a nagyérdemű közönség érdeklődése és jóindulata a főreáliskola ifjusága iránt. Fogadják, ugy az adakozók, nemkülönben mindazok, kik tevékenységükkel a siker létrehozásában közreműködtek, meleg köszönetünket. Nézve is köszönjük Marházi Miklós szinigazgató urnak, Székely Lajos urnak, Szabó Endre tanár urnak és az Uránia részvénytársaságnak szives közreműködését és támogatását. Déva, 1916. március 14. A főreáliskola igazgatója.

— **Két jó házból való fiu, kik legalább II—III. középiskolai osztályt végeztek és jó magaviseletűek, tanulólul fizetéssel felvételnek lapunk kiadóhivatalában.**

Nyílttér.)*

Búcsu!

Déváról való távozásunk alkalmából összes ismerőseinktől szívélyes búcsút veszünk.

Dr. *Havas Berthold* és neje.

*E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a *Szerk.*

Laptulajdonos és kiadó: **LAUFER VILMOS.**

TELEFONSZÁM: Kiadóhivatal: 35.

Az Ipartestületi vendéglő bérbeadó.

Értekezhetni: **Kohn Jónás és Fiaival,**

23 6—

DÉVA.

Eladó: 10 métermázsas
elsőrendű

vöröshagyma

Értekezhetni:

Kórház-utca 3. szám alatt.

Sózott

46 1-6

tengeri halat

háztartások, kórházak
és katonaság részére

olajszardiniát

1/2 1/4 1/5 1/8

HERINGET

4/500 5/600 7/800 nagyságban

halkonzerveket

szállít a

Magyar Halkonzervgyár és Halkereske-

delmi Részvénytársaság.
Welleminsky és Gottlieb

Budapest, VI., Vágány-utca 12. szám.

Telefon 49—71 és 52—44.

Veszek minden mennyiségben egészséges préselt

szénát és szalmát

vaggonba rakva, deszkafedéssel, esetleg saját ponyváimmal fedve, ab feladási állomások. — Veszek továbbá egészséges tengericsutkát, tengeriszárat, diórömköt, tűzifát vagononként. Babot, kölest, kendermagot, lóhere-, lucernamagot kisebb tételekben is.

Részletes ajánlatokat kér

Deutsch Miksa

nagykereskedő, Déva.

33 4-4

Orvosok ajánlják, mint köhögés
elleni kiváló szert a

Kaiser-féle mellkaramellákat.

(Védjegy 3 tölgy.)

Milliók használják

KÖHÖGÉS

rekedtség, elnyálkásodás, görcs, hurut és
hörög köhögés ellen.

6100

közjegyzőileg hit. bizonyítvány
orvosoktól és magánosoktól
kezeskedik a biztos hatásról.

Igen kellemes és jóízű cukorka.

Egy csomag 20 és 40 fillér, dobozban 60 fillér.

Kapható Déván: Major Mihály és Erős Aladár gyógy-
szertárában, Issekutz és Szentmiklósy drogériában; Boi-
czán: V. Frohnmeier gyógyszertárában; Marosillyén: Varró
Ferenc gyógyszertárában. 110 18 40

Van szerencsém a nagyérdemű hölgy-
közönség becses tudomására hozni, hogy
Déván, Fötér, Major-féle házban

női kalapüzletet,

valamint **kézimunka előnyomdát** nyitottam.

Nagybecsű támogatását kérve, előre
biztosítom, hogy csakis a legjobb, leg-
modernebb árut jutányos ár mellett hozom
forgalomba — **NŐI KALAPÁRUHÁZ**

43 2-3

Déva, Major-féle ház.

Női kalapüzletemben

jó házból való

tanuló leányok

felvételnek.

NŐI KALAPÁRUHÁZ

44 2-3

Déva, Major-féle ház.

PÉNZKÜLDÉMÉNYEK
a hadifoglyoknak.

A DÉVAI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

t. üzletfelei tudomására hozza,

hogy a hadifoglyoknak szánt
pénzküldemények átutalását

— elvállalja. —

31